

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 20. 11. 2006r.

RKT – 61 – 73/06/AD

DECYZJA Nr RKT - 82/2006

Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080, Dz. U. z 2006r. Nr 157, poz. 1119, Dz. U. Nr 170, poz. 1217) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2002r. Nr 18, poz. 172 ze zm.)
- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Arkanum Sp. z o.o. w Katowicach, ul. Wita Stwosza 2, na podstawie art. 23 c ust. 1 o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów** praktyki polegające na:

1. Uniemożliwianiu konsumentom skorzystania z prawa odstąpienia od umów sprzedaży zawartych poza lokalem przedsiębiorstwa bez podawania przyczyn w terminie dziesięciu dni od ich zawarcia, co jest niezgodne z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.) oraz z art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. Niedopełnieniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji polegającego na informowaniu konsumentów na piśmie przed zawarciem umów poza lokalem przedsiębiorstwa o prawie odstąpienia od tych umów w terminie dziesięciu dni od ich zawarcia bez podawania przyczyn i wręczaniu konsumentom przed zawarciem z nimi umów poza lokalem przedsiębiorstwa wzorów oświadczeń o odstąpieniu od tych umów, poprzez co doszło do naruszenia art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.) oraz art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i nakazuje się zaniechanie ich stosowania.

II. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się Arkanum Sp. z o.o. w Katowicach, ul. Wita Stwosza 2, kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 46 zł (słownie: czterdziestu sześciu złotych).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także Prezesem Urzędu) przeprowadzono postępowanie wyjaśniające (RKT-61-60/06/AD) w sprawie działalności Arkanum Sp. z o.o. w Katowicach (zwanej dalej także spółką lub przedsiębiorcą), w toku którego ustalono, że spółka ta może stosować bezprawne praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Podejrzenie takie zachodziło pomimo wyjaśnień spółki, zgodnie z którymi nie zawiera ona z konsumentami umów poza lokalem przedsiębiorstwa (karty nr 7 – 9). Następnie, Postanowieniem nr 1 z dnia 05. 09. 2006r. (karta nr 1) wszczęto niniejsze postępowanie administracyjne pod zarzutami określonymi w sentencji tej decyzji. W piśmie z dnia 12. 09. 2006r. przedsiębiorca złożył kolejne wyjaśnienia dotyczące prowadzonej przez niego działalności gospodarczej i zawieranych w jej ramach umów z konsumentami (karty nr 47-48).

Spółka wskazała, że prowadzi działalność gospodarczą głównie na obszarze województw śląskiego, opolskiego, dolnośląskiego i zachodniopomorskiego (karta nr 9). Przedmiotem zawieranych przez nią umów są wyroby zdrowotne, tj. pościel zdrowotna, materace, kołdry, poduszki, kimona itp. Spółka wskazała, że nie prowadzi działalności handlowej w swojej siedzibie, gdzie jest zatrudniony wyłącznie personel administracyjny. Działalność handlowa jest natomiast prowadzona w wynajętych na ten cel lokalach, w których są organizowane prezentacje oraz sprzedaż towarów, przy czym spółka nie posiada stałych lokali handlowych. Przedsiębiorca oświadczył, że na czas prezentacji lokale te stają się jego lokalami, a zatem należy uznać, że umowy są zawierane w lokalu przedsiębiorstwa. Twierdzenie to zostało powtórzone w deklaracji o tej treści, że w ramach ww. działalności nie są zawierane z konsumentami umowy poza lokalem przedsiębiorstwa (karta nr 7 verte). Konsumentom są zawiadamiani o prezentacjach połączonych ze sprzedażą za pomocą plakatów oraz ulotek – tzw. zaproszeń. W czasie prezentacji, o jakich mowa powyżej, konsumenci mogą zapoznać się z oferowanymi towarami, wypróbować egzemplarze prezentacyjne, a przedstawiciele przedsiębiorcy zapoznają konsumentów z warunkami zakupu poszczególnych towarów (karta nr 8). Następnie konsumenci mogą złożyć zamówienia, a dokumenty z tym związane są podpisywane w trakcie prezentacji (karta nr 8). Po tym zamówiony towar jest dostarczany pod wskazany adres.

Spółka Arkanum oświadczyła, że konsumenci nie są informowani o możliwości odstąpienia od zawieranych z nią umów sprzedaży oraz nie otrzymują wzorów oświadczenia o odstąpieniu (karta nr 8 verte). Jednocześnie przedsiębiorca wskazał, że konsumenci mogą odstąpić od umów sprzedaży z nim zawartych na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 lipca 2002r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 141, poz. 1176 ze zm.). Przedsiębiorca oświadczył, że nie uznaje za zasadne powoływanie się przez konsumentów na przepisy ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (zwanej dalej także uonpk), gdyż zawierane przez niego umowy nie podlegają regulacji tej ustawy (karta nr 9). Sporadycznie przedsiębiorca wyraża jednak zgodę na odstąpienie od umowy i zwrot wzajemnych świadczeń, gdy od nabycia towaru nie minęły trzy miesiące, a zwracany towar jest w stanie niezmiennym, tzn. nie był przez konsumenta w ogóle używany. Zachowanie to ma służyć budowaniu pozytywnego wizerunku spółki.

W toku postępowania zgromadzono dwa wzory zamówień, jeden dotyczący kolekcji Gorbina, a drugi kolekcji Golden Wool (karta nr 19 i 19 verte) oraz umowy faktycznie zawarte z konsumentami z ich wykorzystaniem (karty nr 20 – 22, 35 – 37 i 41), materiały informujące o planowanych prezentacjach (karty nr 10 – 11), materiały informacyjne zawierające ofertę

spółki (karty nr 12 – 17), regulamin promocji (karta nr 18), jak również dokumenty rejestrowe spółki (karty nr 25 – 28).

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpłynęły też dokumenty dotyczące działalności Arkanum Sp. z o.o. przekazane przez Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej (karty nr 30 – 37). Z protokołu kontroli przeprowadzonej u przedsiębiorcy dnia 20. 04. 2006r. (numer akt kontroli: OK-42-59/06) wynika, że w jej toku ustalono, iż przedsiębiorca prowadzi działalność handlową w czasie organizowanych przez niego prezentacji, w wynajmowanych w tym celu lokalach tj. w domach kultury, restauracjach, szkołach, hotelach (karta nr 30 verte). W protokole z kontroli odnotowano również fakt, że przedsiębiorca odmówił uznania odstąpienia przez konsumentkę od umowy sprzedaży (karta nr 32). Odnosząc się do tego faktu w piśmie z dnia 24. 04. 2006r. kierowanym do ww. organu kontrolnego przedsiębiorca przytoczył wyjaśnienia na temat prowadzonej przez niego działalności tożsame z tymi, które zostały zawarte w ww. piśmie z dnia 05. 07. 2006r. kierowanym do Prezesa Urzędu.

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpłynęła również informacja Miejskiego Rzecznika Konsumentów z Jaworzna (zwanego dalej także rzecznikiem) na temat działalności Arkanum Sp. z o.o. W piśmie z dnia 07. 06. 2006r. (znak RK.6343/28/06, karta nr 38) rzecznik ten wskazał, że przedsiębiorca może naruszać zbiorowe interesy konsumentów w ten sposób, że nie udziela rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji o prawie odstąpienia od umów zawartych poza lokalem przedsiębiorstwa, a także nie wręcza wzoru oświadczeń o odstąpieniu. Jednocześnie rzecznik konsumentów podniósł, że przedsiębiorca nie honoruje pisemnych oświadczeń konsumentów o odstąpieniu od zawartych przez nich umów oraz uniemożliwia zwrot towaru (karta nr 38 verte). Na potwierdzenie tego rzecznik przesłał w załączeniu do pisma z dnia 17. 07. 2006r. (znak RK.6343/28/06, karta nr 40) skargę konsumentki (karta nr 42), swoje pisma w sprawie odstąpienia od umowy do Arkanum Sp. z o.o. (karty nr 43 i 45) oraz odpowiedzi przedsiębiorcy (karty nr 44 i 46).

W piśmie z dnia 12. 09. 2006r. przedsiębiorca poinformował, że podtrzymuje swoje stanowisko, zgodnie z którym zawierane przez niego umowy z konsumentami nie są umowami zawieranymi poza lokalem przedsiębiorstwa (karta nr 47). Na potwierdzenie tego spółka wskazała, że na czas prezentacji, wynajmowane przez nią lokale stają się jej lokalami. Do pisma dołączono dwie przykładowe umowy najmu lokalu (karty nr 49 i 50).

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Arkanum Sp. z o.o. prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000187469 (karta nr 26 – 28). Przedsiębiorca prowadzi działalność głównie na obszarze województw śląskiego, opolskiego, dolnośląskiego i zachodniopomorskiego (karta nr 9). Stosownie do wpisu zawartego w ww. rejestrze przedsiębiorca prowadzi działalność z zakresu handlu detalicznego poza siecią sklepową (karta nr 27 i 7 verte) i jednocześnie nie prowadzi działalności handlowej w swojej siedzibie (karta nr 7 verte). Spółka nie posiada też stałych lokali handlowych (karty nr 7 verte i 9). Spółka zawiera z konsumentami umowy dotyczące sprzedaży wyrobów zdrowotnych tj. pościeli, materacy, kołder, kimon itp. (karty nr 7, 12 - 17). Umowy są zawierane podczas prezentacji organizowanych w wynajętych lokalach w szkołach, domach kultury, hotelach, restauracjach itp. (karty nr 7 verte, 30 verte). Przedsiębiorca oświadczył, że lokale te są oznaczane w ten sposób, że logo, nazwa i adres spółki są zamieszczone przy wejściu oraz wewnątrz (karty nr 7 - 8). W lokalach tych działają przedstawiciele spółki. Konsumentami są

zawiadamiani o prezentacjach połączonych ze sprzedażą z kilkudniowym wyprzedzeniem w wysyłanych zaproszeniach lub za pomocą komunikatów zamieszczanych na plakatach (karty nr 7 verte i 10 – 11). Informacja o spółce znajduje się przy wejściu do lokalu oraz wewnątrz pomieszczenia. Z wyjaśnień przedsiębiorcy wynika, że prezentacje są prowadzone zasadniczo przez dwóch przedstawicieli spółki, którzy zapoznają konsumentów z oferowanymi towarami, wręczają im cenniki, regulaminy promocji, informują o właściwościach towarów, sposobie ich użytkowania i konserwacji. Konsumenty mają możliwość wypróbowania towarów w czasie prezentacji (karta nr 8). Następnie konsumenci składają zamówienia na wybrane towary. Przy zawieraniu umów są stosowane dwa rodzaje wzorów umów. Pierwszy z nich jest wykorzystywany przy zawieraniu umów sprzedaży produktów z kolekcji Gorbina (karta nr 19), a drugi przy zawieraniu umów dotyczących towarów z kolekcji Golden Wool (karta nr 19 verte). Ww. druki zawierają informacje na temat przedsiębiorcy, adresu jego siedziby, zamawianego towaru, jego ceny, terminu i miejsca dostawy oraz formy płatności. Zamówienia są podpisywane przez obie strony umowy. Towar jest dostarczany pod adres wskazany przez konsumenta, a przy doręczeniu odbierający przesyłkę ma możliwość sprawdzenia przesyłki w obecności dostawcy (karta nr 8).

Konsumenci nie mogą odstąpić od zawartych przez nich z Arkanum Sp. z o.o. umów na podstawie przepisów ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (karty nr 8 verte, 34, 42, 43, 46 - 48).

Przedsiębiorca wskazał, że konsumenci mogą odstąpić od zawartych z nim umów na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 lipca 2002r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego, tj. w przypadku niezgodności towaru z umową (karta nr 8 verte).

Konsumenci nie są informowani o możliwości odstąpienia od umowy na podstawie przepisów ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, ani nie otrzymują wzoru oświadczenia o odstąpieniu (karta nr 8 verte).

W wyjątkowych przypadkach, tj. w sytuacji, gdy od nabycia towaru nie minęło więcej niż 3 miesiące, a zwracany towar był w stanie niezmiennym, tj. nie był w ogóle używany, spółka dopuszcza możliwość przyjęcia zwrotu towaru (karta nr 9).

Z oświadczeń przedsiębiorcy wynika, że uznaje on zawierane przez siebie umowy za zawierane w lokalu przedsiębiorstwa (karty nr 7 verte, 9, 34, 44 i 47 - 48).

Z analizy postanowień umów najmu lokali przekazanych przez przedsiębiorcę (karty nr 49 i 50) wynika, że dotyczyły one jednorazowego najmu konkretnych lokali. Na mocy pierwszej z nich (karta nr 49) Arkanum Sp. z o.o. była uprawniona do korzystania z lokalu dnia 30. 08. 2006r. w godzinach od 13⁰⁰ do 15⁰⁰. Zgodnie z drugą z umów (karta nr 50) przedsiębiorca był uprawniony do korzystania z lokalu dnia 22. 05. 2006r. w godzinach od 14⁰⁰ do 20⁰⁰.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

I.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki te wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W art. 23 a ww. ustawy zdefiniowano praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Z przepisu tego wynika, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest

godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Dla stwierdzenia naruszenia art. 23 a ust.1 ww. ustawy niezbędne jest więc wykazanie, że łącznie zostały spełnione następujące przesłanki:

- działanie przedsiębiorcy jest bezprawne,
- działanie to godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

W art. 23 ust. 2 ustawy antymonopolowej wymieniono przykładowe działania, jakie mogą zostać uznane za niedozwolone praktyki godzące w zbiorowe interesy konsumentów. W przepisie tym wskazano, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się m. in. naruszenie obowiązku udzielenia rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Aby Prezes Urzędu mógł stwierdzić naruszenie przez przedsiębiorcę art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, musi zastosować inne ustawy, w których unormowano prawa i obowiązki przedsiębiorców zawierających umowy z konsumentami i na podstawie ich przepisów ocenić, czy działanie przedsiębiorcy jest niezgodne z prawem.

W rozważanym przypadku ustawą taką jest ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny. Ww. akt prawny normuje kwestie zawierania przez przedsiębiorców z konsumentami umów poza lokalem przedsiębiorstwa.

W tym miejscu należy wyraźnie wskazać, że stronie niniejszego postępowania przysługuje status przedsiębiorcy zarówno w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 ze zm.), jak i w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W przypadku pojęcia „konsument” art. 4 pkt 11 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów odwołuje się do ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.), która w art. 22¹ stanowi, że konsumentem jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą lub zawodową.

W dalszej kolejności trzeba wyjaśnić pojęcie umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa. W tym celu należy oprzeć się na regulacji art. 1 ust. 2 uonpk, który stanowi, że przez lokal przedsiębiorstwa rozumie się miejsce przeznaczone do obsługiwanie publiczności i oznaczone zgodnie z przepisami o działalności gospodarczej. Pojęcie „lokalu przeznaczonego do obsługiwanie publiczności” nawiązuje do terminu „lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonego do obsługiwanie publiczności” zawartego w art. 97 Kc. Przy ustalaniu zakresu pojęcia lokal przedsiębiorstwa należy łącznie posługiwać się kryterium przestrzenno – funkcjonalnym. W literaturze przedmiotu przedstawiono stanowisko, zgodnie z którym objęte reżimem uonpk są umowy zawarte w miejscu prowadzenia działalności, lecz w pomieszczeniu nie przeznaczonym do obsługiwanie publiczności. Jednocześnie jej regulacji nie podlegają umowy zawarte na sezonowych stoiskach, straganach, w ogródkach, jeśli te znajdują się w pobliżu lokal przedsiębiorstwa i są obsługiwane przez personel lokal¹, a także umowy zawarte w lokal innego przedsiębiorstwa, gdzie użyczono miejsca do działania.² Na gruncie uonpk zaistniała wątpliwość, czy umowy zawierane na targach, czy wystawach podlegają jej reżimowi. Kwestię tę rozstrzygnięto w ten sposób, że jeśli na targu znajduje się stałe i oznaczone stoisko, to należy je traktować, jak lokal przedsiębiorstwa³. Istotne jest więc to, że w danym miejscu przedsiębiorca prowadzi swoją działalność handlową w sposób systematyczny. W piśmiennictwie wskazano również, że oceniając, czy doszło do zawarcia umowy poza, czy w

¹ Ewa Łętowska: „Ochrona niektórych praw konsumentów – Komentarz”, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2001, Wydanie 3, str. 30.

² Ibid str. 30 – 31.

³ Ibid, str. 31.

lokalu przedsiębiorstwa, w każdym przypadku należy uwzględnić okoliczności faktyczne konkretnej sprawy⁴.

Z informacji przekazanych przez przedsiębiorcę wynika, że wynajmuje on od innych przedsiębiorców oraz instytucji lokale, w których prowadzi następnie swoją działalność handlową. Konsumenci są powiadamiani o prezentacjach z kilkudniowym wyprzedzeniem w wysyłanych zaproszeniach oraz poprzez wywieszane przez spółkę plakaty. Z oświadczenia przedsiębiorcy wynika, że w wynajmowanych lokalach zamieszcza się jego logo, wskazuje się jego nazwę oraz adres. (karty nr 7 i 8). W czasie prezentacji konsumenci zawierają umowy, a towar jest im doręczany w późniejszym, umówionym terminie. W piśmie z dnia 12. 09. 2006r. przedsiębiorca oświadczył, że lokale, w których prowadzi pokazy i zawiera umowy, traktuje jako lokale swojego przedsiębiorstwa. To przemawia jego zdaniem za tym, że zawierane przez niego umowy należy traktować, jak umowy zawierane w lokalu przedsiębiorstwa, a zatem nie podlegające regulacji uonpk (karty nr 47 i 48).

Ze stanowiskiem takim nie można się zgodzić. W rozważanej sprawie, przy dokonywaniu oceny, czy analizowane umowy są zawierane w, czy też poza lokalem przedsiębiorstwa, należy odwołać się do kryterium przestrzennego i funkcjonalnego, a także należy uwzględnić kryterium czasowe. Z oświadczenia złożonego przez przedsiębiorcę wynika, że nie posiada on stałych lokali handlowych (karta nr 7 verte). Dalsze informacje wskazują na to, że w czasie prezentacji, tylko spółka Arkanum korzysta z poszczególnych lokali (karta nr 47). Z przekazanych umów najmu (karty nr 49 – 50) wynika, że lokale nie są zajmowane przez spółkę Arkanum w sposób ciągły, czy systematyczny, lecz w sposób jednorazowy. Na mocy ww. umów spółce przysługiwało prawo do korzystania z lokalu przez dwie, a w drugim przypadku przez sześć godzin. Punkty prowadzenia przez przedsiębiorcę prezentacji oraz zawierania przez niego umów z konsumentami nie są więc punktami stałymi, w których w sposób systematyczny, powtarzalny, przedsiębiorca prowadzi swoją działalność handlową. W świetle przedstawionych okoliczności należało stwierdzić, że Arkanum Sp. z o.o. zawiera w rozważanym zakresie umowy z konsumentami poza lokalem przedsiębiorstwa. Na ocenę tego nie ma wpływu fakt, że przedsiębiorca zamieszcza w wynajmowanych pomieszczeniach informacje na temat swojej nazwy oraz adresu. Przepisy o działalności gospodarczej dotyczące oznaczenia miejsca prowadzenia przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej, do których odwołanie zawarto w art. 1 ust. 2 uonpk, już nie obowiązują. Z dniem 21. 08. 2004r. utracił bowiem moc obowiązującą przepis art. 11 ustawy z dnia 19 listopada 1999r. Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.), który stanowił, że zakład główny, oddział oraz inne stałe miejsce prowadzenia działalności gospodarczej powinny być oznaczone na zewnątrz oznaczeniem przedsiębiorcy oraz zwięzłą informacją o przedmiocie wykonywanej działalności. W świetle powyższego należy stwierdzić, że do działań spółki Arkanum stosuje się przepisy ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny.

Utworzenie szczególnego reżimu prawnego dla umów zawieranych przez konsumentów z przedsiębiorcą poza lokalem przedsiębiorstwa znajduje uzasadnienie w tym, że technikę tę uznano za zagrażającą ekonomicznym interesom konsumentów. W literaturze określa się, że zagrożeń należy upatrywać w szczególności w ograniczeniu swobody przy podejmowaniu decyzji przez konsumenta wynikającej ze stosowania przez przedsiębiorców różnych technik mających na celu skłonienie potencjalnych kontrahentów do zawarcia umowy, co jest zagrożeniem dla ich świadomego uczestnictwa na rynku⁵, w dezorientacji konsumentów,

⁴ Marek Hładyszewski (w:) red. Ewa Nowińska i Piotr Cybula: „Europejskie prawo konsumenckie a prawo polskie”, Kantor Wydawniczy Zakamycze, wydanie I, Kraków 2005r, str. 142.

⁵ Ewa Łętowska: „Prawo umów konsumenckich”, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2002r., wydanie 2., str. 261.

nieumiejętności właściwej oceny warunków umowy i jej przedmiotu w krótkim czasie trwania prezentacji, a także w utrudnieniach na wypadek konieczności kontaktów postkontraktowych⁶.

Uonpk reguluje w rozdziale I tryb zawierania umów poza lokalem przedsiębiorstwa oraz nakłada na przedsiębiorców zawierających w ten sposób umowy z konsumentami obowiązki informacyjne, jak również przyznaje konsumentom szczególne uprawnienia. Celem wprowadzenia tej regulacji było zapewnienie konsumentom takich warunków, w których będą oni mogli w pełni decydować o podejmowanych działaniach, w których będą posiadali możliwość świadomego i swobodnego uczestniczenia w rynku.

1.

Jednym ze sposobów ochrony konsumentów zawierających umowy na odległość jest przyznanie im prawa do odstąpienia od umowy zawartej w tym trybie w terminie dziesięciu dni. Jest to ustawowy wyjątek od zasady *pacta servanda sunt*. Tzw. okres *cooling off*, w którym konsument może odstąpić od umowy, jest instytucją charakterystyczną dla prawa konsumenckiego, przełamującą tradycyjne zasady prawa cywilnego. Instytucja ta ma na celu ochronę słabszych uczestników rynku w relacjach z uczestnikami silniejszymi. Uprawnienie to zapewnia konsumentom możliwość ponownego przeanalizowania warunków zawartej umowy oraz odstąpienia od niej po namyśle i pod nieobecność sprzedawcy. Do skutecznego odstąpienia od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa wystarczy złożenie przez konsumenta stosownego oświadczenia na piśmie w ustawowym terminie dziesięciu dni od zawarcia umowy. W przypadku braku właściwej informacji o prawie odstąpienia od umowy, konsument może z prawa tego skorzystać w terminie dziesięciu dni od uzyskania stosownej informacji, nie później niż w terminie trzech miesięcy od wykonania umowy. Katalog umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa, do których nie stosuje się przepisów uonpk, zawarto w art. 5 tej ustawy. Umowy zawierane przez Arkanum Sp. z o.o. nie zaliczają się jednak do wymienionych w tym wykazie wyjątków. Zgodnie z art. 2 ust. 3 uonpk, w razie odstąpienia konsumenta od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, to, co strony sobie świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Z przytoczonego fragmentu wynika, że konsument nie może skorzystać z prawa do odstąpienia od umowy także wtedy, gdy dokonał w przedmiocie umowy takich zmian, które nie były konieczne w granicach zwykłego zarządu rzeczą, a zatem zmian, które nie powstały w związku z normalnym korzystaniem z rzeczy, zgodnym z jej przeznaczeniem. Taka regulacja chroni słuszne interesy przedsiębiorców. W pozostałych przypadkach konsumenci powinni mieć możliwość skorzystania z przysługującego im z mocy prawa uprawnienia do odstąpienia od umów zawartych poza lokalem przedsiębiorstwa.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że Arkanum Sp. z o.o. uniemożliwia konsumentom skorzystanie z prawa do odstąpienia od umów zawartych w czasie prowadzonych przez jej przedstawicieli prezentacji. Przedsiębiorca wskazując, że zawierane przez niego umowy nie są umowami podlegającymi reżimowi uonpk, wprost oświadczył, że nie uznaje prawa konsumentów do odstąpienia od umów w oparciu o jej zapisy (karta nr 9). Na utrudnianie konsumentom skorzystania z przysługującego im prawa wskazuje też przekazana przez przedsiębiorcę informacja, zgodnie z którą zwrot towaru jest ewentualnie dopuszczany, gdy od jego nabycia nie minęły 3 miesiące i towar jest w stanie niezmienionym (karta nr 34). O tym, że nawet w tak ograniczonym zakresie nie jest realizowane powyższe prawo konsumentów, wskazuje pismo konsumentki do Miejskiego Rzecznika Konsumentów

⁶ Ewa Łętowska, „Ochrona niektórych praw konsumentów – Komentarz”, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2001, Wydanie 3, str. 26 i 27.

w Jaworznie (karta nr 42), z którego wynika, że pomimo prawidłowego złożenia oświadczenia o odstąpieniu, odstąpienie to nie zostało przez przedsiębiorcę uznane. Przedsiębiorca oznajmił też, że konsumenci zawierający z nim umowy mogą odstąpić od tych umów w sytuacjach i w trybie przewidzianym w ustawie o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (karta nr 8 verte).

W świetle ww. okoliczności należy stwierdzić, że przedsiębiorca stosuje praktykę, która jest niezgodna z art. 2 ust. 1 uonpk, w konsekwencji czego pierwsza z przesłanek wymienionych w art. 23 a ust. 1, tj. bezprawność działania przedsiębiorcy, została spełniona.

Zakres terytorialny i charakter działalności spółki Arkanum decyduje o tym, że jej praktyki mają wpływ na sytuację szerokiej grupy konsumentów. Potencjalnie każdy może wziąć udział w prezentacji organizowanej przez spółkę Arkanum, a także zawrzeć z nią umowę sprzedaży. W związku z tym należało stwierdzić, że działania przedsiębiorcy naruszają zbiorowe interesy konsumentów, a więc że doszło do spełnienia drugiej z przesłanek wymienionych w art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec łącznego spełnienia obu przesłanek wymienionych w art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należało orzec, że Arkanum Sp. z o.o. dopuściła się stosowania praktyki niezgodnej z art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

2.

Drugi z przedstawionych spółce Arkanum zarzutów dotyczył stosowania praktyki polegającej na niedopełnieniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, do czego doszło w skutek nieinformowania konsumentów na piśmie przed zawarciem umów poza lokalem przedsiębiorstwa o prawie odstąpienia od tych umów w terminie dziesięciu dni od ich zawarcia bez podawania przyczyn, oraz w wyniku niedopełnienia obowiązku polegającego na wręczaniu konsumentom przed zawarciem z nimi umów poza lokalem przedsiębiorstwa wzorów oświadczeń o odstąpieniu od tych umów.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 uonpk, kto zawiera z konsumentem umowę poza lokalem przedsiębiorstwa, powinien przed jej zawarciem poinformować konsumenta na piśmie o prawie odstąpienia od umowy w terminie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 uonpk i wręczyć wzór oświadczenia o odstąpieniu, z zaznaczeniem nazwy oraz adresu siedziby.

Jak ustalono powyżej, spółka Arkanum zawiera w ramach prowadzonej przez nią działalności gospodarczej z konsumentami umowy poza lokalem przedsiębiorstwa. W tych okolicznościach należało stwierdzić, że do jej działalności stosuje się postanowienia uonpk, a zatem spoczywa na niej obowiązek sformułowany w art. 3 ust. 1 ww. ustawy. Przedsiębiorca powinien przed zawarciem umowy poinformować, że w razie jej zawarcia, konsument będzie mógł od niej odstąpić w terminie dziesięciu dni. Dodatkowo przed dokonaniem tej czynności konsument powinien otrzymać wzór oświadczenia o odstąpieniu zawierający dane przedsiębiorcy, tj. jego nazwę i adres siedziby.

W rozważanym przypadku przedsiębiorca nie dopełnia przedmiotowego obowiązku. Jak przyznał on w piśmie z dnia 05. 07. 2006r. (karta nr 8 verte) konsumenci nie są informowani o możliwości odstąpienia od umowy z nim zawartej oraz nie otrzymują wzoru oświadczenia o odstąpieniu. Powyższe świadczy o bezprawności działania przedsiębiorcy. Na tej podstawie należało też stwierdzić, że została spełniona pierwsza z przesłanek określonych w art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Konieczne jest zaznaczenie, że opisywane w tym punkcie decyzji zachowanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów. Powyższy obowiązek informacyjny służy zapewnieniu

konsumentom należytej informacji o przysługujących im prawach, tak by mogli w pełni korzystać z przyznanych im instrumentów. Niedopełnienie obowiązku informacyjnego przez przedsiębiorcę ma ten skutek, że konsumenci mogą nie wiedzieć, iż przysługuje im uprawnienie do odstąpienia od umowy, co istotne, także wówczas, gdy z nabytego przedmiotu korzystali.

Jak wykazano w uzasadnieniu do pkt. I 1 niniejszej decyzji, działania spółki Arkanum godzą w zbiorowe interesy konsumentów. Uzasadnienie tam zawarte można odnieść także do niniejszej praktyki.

Niedopełniając obowiązku informacyjnego określonego w art. 3 ust. 1 uonpk, przedsiębiorca dopuszcza się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów wskazanej w art. 23 a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a polegającej na nieudzielaniu konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Powyższe wywody wskazują na to, że Arkanum Sp. z o.o. naruszała art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 23 c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji o uznaniu działania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, nakazuje się zaniechanie jego stosowania. W związku z tym, w niniejszym przypadku, po stwierdzeniu, że Arkanum Sp. z o.o. dopuściła się stosowania dwóch praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów sformułowanych w sentencji niniejszej decyzji, nakazano przedsiębiorcy zaniechanie ich stosowania.

II.

Zgodnie z art. 75 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 72 tej ustawy, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku stwierdzono naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty tego postępowania.

Postępowanie w sprawie stosowania przez Arkanum Sp. z o.o. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu. W wyniku tego postępowania Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w punktach I 1 - 2 sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania dla Prezesa Urzędu, są wydatki związane z korespondencją prowadzoną z przedsiębiorcą. W związku z powyższym postanowiono obciążyć Arkanum Sp. z o.o. kosztami postępowania w wysokości 46 zł (słownie: czterdziestu sześciu złotych).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Na postanowienie zawarte w punkcie II niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Alicja Kral